

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ABC kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta vagyis az item megoldása jó, illetve a tanuló nem oldotta meg, vagyis az item megoldása nem jó. Az első esetben az item betűjelét kell bekarikázni.

Ha az item betűjele mellett 2 áll, akkor a feladatelem értéke 2 pont. Ekkor az itemre – megoldottságától függően – 0 vagy 2 pont adható. Minden más esetben a feladatelem értéke 1 pont.

Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen a javítókulcsban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint a szakirodalommal igazolható jó válasz is pontot ér.

1. a) H
b) I
c) H
d) H
e) H
f) I
g) I
h) H
i) I
j) H
k) I
l) I

12 pont

2. a) római istenek
b) Szolón által létrehozott (vagyon) osztályok
c) a zsidó valláshoz kapcsolódnak
d) Alkuinhoz, a Karoling kor neves tudósához kapcsolódó elemek / A Frank Birodalomhoz rendelhető elemek
e) Felső-magyarországi bányavárosok / bányavárosok
f) IV. Béla menekülési útvonala / a tatároktól való

6 pont

3. a) Tálto aláhúzása, a másik két elem a kettős fejedelemségre jellemző
b) Bernini aláhúzása, ő barokk stílusban alkotott / a másik két alkotó reneszánsz
c) Wittelsbach Ottó aláhúzása, ő trónkövetelő az Árpád-ház kihalása után / a másik kettő tartományúr/ kiskirály
d) Kapuadó aláhúzása, I. Károly / Károly Róbert által hozott adónem / a másik kettő Hunyadi Mátyás idején szedett adófajta
e) Toscanelli aláhúzása, ő matematikus, csillagász / a másik kettő felfedező
Az egyes feladatelemek csak akkor megoldottak, ha az aláhúzás és az indoklás is helyes. Az egyes itemekre 0 vagy 2 pont adható.

10 pont

4. a) VII. Gergely pápa
b) III. Kázmér / Nagy Kázmér
c) I. Murád szultán
d) Thuróczy János
e) Hunyadi László
f) Kolombusz Kristóf / Cristoforo Colombo

6 pont

5. a-n) az állítások betűjelének helyes beírása a táblázatba a megadott személyek neve alá:

IV. Béla	I. Károly	Nagy Lajos	Luxemburgi Zsigmond	Hunyadi János	Hunyadi Mátyás	II. Ulászló	II. Lajos
e) h)	d)	c)	j) l) n)	k) m)	b) g) i)	a)	f)

- o) 1351. évi törvény / Ősiség törvénye
- p-q) Megfogalmazzák az „egy és ugyanazon szabadság” elvét, amelynek értelmében minden nemes ugyanolyan kiváltságokkal rendelkezik (1), az „ősiség” törvénye a nemesi birtok örökléséről szól, amely változik az Aranybulla cikkelyéhez képest: a nemesi földbirtokot csak egyenes ági leszármazott örökölheti, ha ilyen nincs, visszaháramlik a királyra (1), a törvény minden földbirtokost kötelezett a kilenced beszédére (így a nagybirtokosok nem tudták kedvezményekkel elcsábítani a jobbágyokat a kis- és középbirtokosoktól) (1)

Bármely fontos intézkedés egy megoldott feladatelemet jelent. Maximum 2 pont adható.

17 pont

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY – megyei forduló - 10. évfolyam

6.

l)

a)	S	E	N	A	T	U	S					
b)			G	A	R	A	S					
c)		F	O	R	I	N	T					
d)		H	O	S	P	E	S					
e)				J	A	J	C	A				
f)		G	I	S	K	R	A					
g)		F	E	K	E	T	E					
h)		H	U	M	A	N	I	Z	M	U	S	
i)	C	O	L	O	N	A	T	U	S			
j)				M	A	N	U	E	L			
k)				H	A	R	M	I	N	C	A	D

- m) Tripartitum- Hármaskönyv - „a nemes Magyarország szokásjogának Hármaskönyve” (Werbőczy István)
„A királyi meghagyás nem pusztán szokásjogi jogkönyv alkotására utasította a jogtudóst:azzal bízta meg,hogy "az ország jogait, törvényét, bevett és elfogadott szokásait, rendeleteit [...] gyűjtse egybe, szokott módon, fejezetek és címek szerint állítsa össze" (Mezey Barna: Werbőczy István= Nagy képes millenniumi arcképcsarnok,1999.59.p.)
 Werbőczy művének jogelméleti bevezetése római és kánonjogi, ill. teológiai szakirodalomra épül. Az első rész a nemesi magánjoggal, a második a perjoggal foglalkozik, a harmadik nem egységes, témája Erdély,Horvátország,Szlavónia, a városok és a jobbágyság.(1) Az 1514.évi országgyűlésen mutatta be Werbőczy a magyar szokásjog összefoglalását,amelyet a király egy bizottsággal átvizsgáltatott,elfogadta,azonban nem hirdettette ki,így nem emelkedett törvényerőre (1). A köznemesség politikai ideológiáját öntötte jogi formába, az egységes nemesség elvét hirdette(1), átvette a parasztellenes intézkedéseket,így vált a XIX. század közepéig a magyar nemesség által használt jogforrássá(1) A Tripartitum a három részre szakadt országban az egység szimbóluma is lett (L!Mezey Barna i.m.59.p.)
Bármely helyes indoklás egy megoldott feladatelemet jelent. Maximum 2 pont adható.
- p) Werbőczy István
- q) A királyi kúria jegyzője /országbíró / erdélyi ítélőmester
- r) Elfogadható évszámok: Werbőczy István életrajzához köthetően (1458 k. – 1542) / 1504-a mű megírásának kezdete, 1514- az országgyűlésen bemutatja a Tripartitumot / 1517- Bécsben kiadta
 Forrás: megadott szakirodalom +
 Engel Pál – Kristó Gyula – Kubinyi András (2001): Magyarország története. 1301-1526. Osiris Kiadó, Bp. 365-366.p.
 Romsics Ignác (főszerk.) (2007): Magyarország története. Akadémiai Kiadó, Bp. 293.p.

18 pont

7.

- a) levélforma
- b-d) *Tartalmi elemek:* Lépes György erdélyi püspök három évig nem szedette be a tizedet, mert rossz pénz volt forgalomban,majd egyszerre követelte az elmaradt adókat.(1) Azokat a jobbágyságokat,akik megtagadták a fizetést,egyházi tilalom alá vette(1). Az egyházi tizedet a betelepülő görögkeleti vallású románoktól is be akarta szedetni (1) Akadályozták a paraszti szabad költözködést (1)
Bármely helyes tartalmi elem egy megoldott feladatelemet jelent. Maximum 3 pont adható.

4 pont

8.

- a) A Lackfiak, a Szécsiek, Kanizsai János egri püspök / bátyja, Vencel cseh király
- b) 1397-ben kötelezte a birtokosokat, hogy 20 jobbágyság után egy lovas íjászt állítsanak ki
- c) Védelmi övezetet / ütközőzónát kívánt létrehozni az ország és az Oszmán Birodalom között.
- d) 1404-től Zsigmond beleegyezésével tette függővé a „királyi tetszvényjog”,a placetum regium a pápai bullák kihirdetését.
- e) Az újjászervezett társadalmi elit vezetőit 1408-tól a Sárkány-rend tömörítette. (a rendtagok a királyt az első helyre sorolták,de magukkal egyenlőnek tartották> bármelyikük viszályában közösen döntött a 22 tag)
- f) 1397.évi temesvári országgyűlés mondta ki,hogy a jobbágyság tartozásai rendezése után szabadon költözhetnek
Bármely helyes tartalmi elem egy megoldott feladatelemet jelent.

6 pont

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY – megyei forduló - 10. évfolyam

9. a-e) Az itáliai reneszánsz először Hunyadi János udvarában jelent meg Vitéz János környezetében. Mátyás ebben a szellemiségben nevelkedett.
Mátyás jó mecénásként támogatta a művészeteket, a kultúrát, udvarát **reneszánsz központtá** fejlesztette. Építkezések: itáliai építőmesterek, visegrádi nyári palota, budai vár. Udvarába **humanista** tudósokat hívott.
Corvinák (Bibliotheca Corviniana) – a kor tudományos irodalmának összegyűjtése is cél- leghíresebb könyvtárosa: Galeotto Marzio.
Udvari **történetírója**: Antonio Bonfini.
A magyarországi **könyvnyomtatás** kezdete is Mátyás király nevéhez köthető. 1473-ban Hess András megnyitotta az első budai nyomdát. Ő adja ki Thuróczy János Chronica Hungarorumát (Magyarok krónikája).
- f) *Az ítem akkor megoldott, ha a tanuló érvelő fogalmazást alkalmaz.*

Minden „bizonyíték”, amely tartalmaz egy kulcsszót egy megoldott ítemet jelent. (Bibliotheca Corviniana/ corvinák, Hess András nyomdája/ nyomtatás, humanista írók/ humanisták, reneszánsz központ, történetírók).

6 pont

10. a-c) Egy-egy forrás beépítése a válaszba egy-egy megoldott feladatelemet jelent.
d-o) *Tartalmi elemek:*
A XI-XII. században van már Európában jogi értelemben városnak tekinthető település.
Magyarországon létezett olyan település, amely a későbbi városok szerepét töltötte be (egy körzet gazdasági központja volt).
A városi, városias kiváltságok a nyugatról bevándorolt hospesek szabadságjogaival jelentek meg. A magyarországi városok szabadságjogai közül a legfontosabb a bíró- és a tanácsválasztás, a plébánosválasztás. A gazdasági jogok a vásártartási jog, a polgárok vámmentessége, az a lehetőség, hogy adóikat egy összegben fizethették.
Várostopusok:
Szabad királyi városok: fallal elkerített, a király tulajdonában lévő városok, melyek csak a királynak voltak alárendelve, nekik adóztak. Királyi várossá a kedvező fekvésű, közvetítőkereskedelmet is lebonyolító városok váltak. Országos vásárokat tarthattak, kereskedők vámmentességet kaphattak (de nem voltak a kiváltságaik egységesek). A budai joggyűjtemény lett többnyire a minta a jogszokásokban.. Legfőbb városok: Buda, Pozsony, Kassa, Bártfa, Eperjes
Bányavárosok: Az első bányavárosok a XII. században jöttek létre. I. Károly főként cseh és német bányászokat telepített le. Voltak szabad királyi bányavárosok, pl.: Selmecbánya, Besztercebánya, Körmöcbánya, Nagybánya, királyi bányavárosok (kiváltságaik szűkebb körűek) a szepességi bányavárosok, pl.: Felsőbánya, földesúri területeken lévő bányavárosok-a mezővárosok jogállásával megegyező jogaik vannak. (L. 1405. évi törvények Zsigmond idején)
Oppidum=mezőváros. A XV. századtól önkormányzattal, szabad bíróválasztással rendelkeztek. Kézművesiparuk fejlettebb volt a királyi városok iparánál. Pl.: Debrecen, Mezőtúr, Szombathely, Pápa, Gyula
A városias települések közül a királyi szabad város lakosa polgár, a földesúri városé és a mezővárosé jobbágyp. A városokat és a mezővárosokat az évente megválasztott bíró és tanács igazgatta. A királyi szabad városokban és a nagyobb mezővárosokban a tanács többnyire 12 esküdt polgárból állt. Polgárjoggal többnyire az rendelkezett, aki ingatlanral rendelkezett. A mezővárosban a teljes jobbágyp rendelkezhetett önkormányzati választási joggal. A bírók és az esküdtek mellé olykor külső tanácsot is választottak.
A tanácstól a szabad királyi városok a tárnokmesterhez, a többi királyi város a személynökhöz fellebbezhetett. Magánföldesúri és mezővárosok fellebbezési fóruma a földesúr vagy/és egy jelentősebb város volt
A városiak három csoportba oszthatók: vezető réteg (Kubinyi András véleménye szerint téves a patriciátus elnevezés, mert annak ismérvei hiányoznak), középpolgárság és alsóbb rétegek.
Forrás:
Kubinyi András (2007): A középkori Magyar Királyság. In: Magyarország története. (Főszerkesztő: Romsics Ignác). Akadémiai Kiadó, Bp. 275-283.p.
Kubinyi András (1993): A középkori városfejlődés. In: *Rubicon*. 4. 8-9.sz. 32-33.p.
Draskóczy István (2000): A tizenötödik század története. Pannonica, Bp. 81-87.p.

*Minden helyes válaszelem egy megoldott feladatelemet, s egy pontot ér.
Maximális 15 pont akkor adható, ha legalább 12 feladatelemet (ítemet) logikus szövegösszefüggésbe illesztett a tanuló a helyes történelmi szakszókincs alkalmazásával.*

15 pont

Kedves Kollégák!

A feladatlappal kapcsolatos kérdéseikkel a következő telefonszámon kereshetnek: munkahelyi telefonszámom 06-94/501-341

A versenybizottság nevében: B. Balogh Éva, szaktanácsadó